ИЗЛАЗИ У СРЕДУ И СУБОТУ.

ОГЛАСИ
плаћаю се од свакога реда из гармонда први пут 6, а после 4 н.
За жиг сваки пут 30 новч.

Предплату прима уредништво и све ц. кр. поште; а у Београду разноситель Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА
У АУСТРИСКИМ ЗЕМЉАМА.
На годину 10 фор., на пол. године 5 фор., на четврт 2 фор. 50 новч. а. вр.
У СРБ. КНЕЖЕВИНИ
на годину 100 гроша, на пол. год 50 гроша, на четврт год. 25 гроша

Уредништво е у господској улици, у кући г. Ђ. Гвоздановића.

БРОЈ 85. У Новоме Саду, у среду 25. октобра 1867. ГОДИНА XX.

НАШЕ ЦРКВЕНЕ И ШКОЛСКЕ СТВАРИ.

Од др. І. Субботића.

V.

Практична питаня.

1. Ми смо у предишавшем говору изнвили, да признаемо народни конгрес, како е досад од народа примљен, за едини народни орган у црквеним и школским стварима, од кога одступити, кои преиначити неможемо, ван путем конгреса, и кои устранити и преиначити дати неможемо ни другому кому, ван путем и утицаем самога тога народног конгреса. Али знамо, да су се Романи од нас одцепили, и да више у тай сбор долазити неће. Шта дакле, ако се народни конгрес небуде могао више старим начином састати тако да буде подпун? Можемо ли се ми упуштати у том случаю у делованє? можемо ли конгрес такав за прави орган народа примити? Ко е предишавшу разправу помньиво читао, тай ће на ова питаня лако одговорити. Такав конгрес неби био подпун, у њему неби био народ наш законито заступан, и по том нити би могли такав конгрес за прави орган народа сматрати, нити би се могли у делованє упуштати, него? него би морали тражити, да се сабор найпре попуни, или ако се по старой норми неможе попунити, да се найпре сабором самим донесу наредбе, коима би се конгрес попунити имао. Дакле неби могла влада са свое стране сама одредити начин, коим да се сабор попуни? Неби дакако, ер то би било чисто октроисанє, а овога по изложеним горе начелима допустити несмиемо. А би ли могао синод, или какав сбор повереника влади предложити начин попунења? Неби, зашто то неби владиной наредби значай октроисаня одузело, почем нити синод, нити скуп повереника ние орган народа, а без суделованя народа нема законите промене у органу народном.

2. Ми смо узели, да е народни конгрес, како га е народ досад примио, едини орган народа у црквеним и школским стварма. Но видели смо, да е угарска диета у XX. зак. чланку од год. 1848 народни овай конгрес у толико организовала, што еброй чланова му и темељ бираня (обзир на различне езике) установила. Може дакле угарска влада тврдити, да досадашњи народни конгрес ние законити орган наш у тим стварима, и да га она после онога закона признати неможе: Шта ту да буде? Ми тврдимо едно, а влада може тврдити друго? Што се те тиче владе угарске, за ню ће по свой прилици бити чл. XX. мередаван; али ми смо веђ видили, да се ми из изложених разлога од старога органа удалити неможемо донде, докле нам се то законитим за нас путем могућним неучини. Овде би дакле дошли с владом у сукоб онакови, у какови би с њом морали доћи увек, кад би она нама шта октроисати хтела. А шта има бити у овом случаю? У овом случаю држим, да ћемо сви у том сложно мислити, да нам ние могућно ни дозволено пристати на октроисанє, него да се сваким законитим путем том одупрети морамо. У овом случаю морамо іошт и то приметити, да би чланак XX угарскога сабора од 1848, ако би у погледу на дотичне точке и правну снагу имати могао, само за Угарску вредио; за троедну краљевину и военну крайну нема тай чланак правне моћи тиме, што е на диети угарской створен. У овом случаю дакле чини ми се, да тай чланак за наш народни конгрес мередаван неможе бити. Ако би дакле влада угарска, као орган круне мислила, да стари орган правно признати неможе, онда држим, да би найболе било, да се средством истога, суделованем круне и народа нов орган устроити даде, т. е. да се сазове народни конгрес по досадашнем начину, пак пре свега да се позове, да предложи ново уређенє истога, кое би, кад му круна приступи, постало новим законитим органом народним у црквеним и школским стварма; ер, пре свега морамо на кратко приметити, да се устроенє народног конгреса, како е досад постояло, преживило, и да е преустроенє самога конгреса прва и найвећа потреба наша.

3. Ми смо имали народни конгрес 1864. год. На овай нису били дошли Романи, кои су као депутирци били изабрани Конгрес дакле овай ние све заступнике народа имао. Рађа се питанє: е ли тай конгрес био подпун? Ако е био подпун, имамо га сматрати за прави орган народа; ако пак ние био подпун, могли би посумњати, да ли га можемо за такови орган узети. То стои, да е народ позван био, да по старом начину депутирце на конгрес избере и пошалє. У овом случаю могао е еван или други изборни срез и небирати заступника, то неби конгресу правну валяност одузимало. Но срезови су били депутирце изабрали, али од ових нѣки нехтедоше на сабор доћи. И ово неби іошт значай правни сабора дирало; ер ако се ко неће своим правом да послужи, тим неузима право другима да то чине. Само ако у сабору има толико чланова, да може заключке доносити, може он све послове с подпуном правном снагом одправляти. Но у таковом случаю спада на сабор дужност избране чланове позвати, да на сабор дођу, и изявити њихов мандат за угаснуо, ако до одређеног временанедођу. Но ако сабор тога неучини, већ призна, да одпорници с правом�стати могу, т. е ако е наш народни конгрес признао, да изабрани Романи заиста и нису чланови конгреса, онда мора места њихова за праздна сматрати, и онда е наступио случай, у ком морамо рећи, да е сабор криав. Мени се чини, да е конгрес наш од 1865. у другой своіой сезони признао чин оделеня Романскога народа и од србскога, ер е о том већао и заключке доносио, како да се иманє црквено и школско међу Србльи и Романи подели, и обћио е у том са романским депутирцима не као са члановима конгреса; пак су найпослє искали, да се на место романских депутираца други изберу, и конгрес попуни. К овом долази, да е нарочито код нашега народног конгреса нуждно чувати његову подпуност, будући е исти по сталишима уређен, пак ако ние подпун, а оно не само да едан дио народа у њему ние заступан, него е и одношай гласова битно измењен, а то е у погледу заключака од битне важности. А найпослє морамо и ову околност споменути. Ми знамо, да су депутирци за сабор 1864. по великом брою само за чин избора митрополита бирани, и да многи од њих нису ни имали мандата за разправу других ствари. Овако се барем у оно време говорило у явних листових, а несећам се, да е поречено. Ако ово стои, онда се заиста дае с правом запитати: е ли такав конгрес био прави орган народа? е ли он сав народ заступао? е ли га законито заступао? И е ли могао о найважниим стварма, о правама и иметку цркве и школе, о уређеню цркве и школе, да и о новом устроеню самога конгреса заключке валяне доносити? Ако ништа друго, а оно се признати мора, да важних разлога има о свему том посумњати, премда нећу порицати, да се и за противну страну много темељитога навести дае. Но ово е веђ доста, да застанемо, пак да рекнемо: Ми валя у свему да поступамо на темелю чисту, коега валяност нико неможе порећи, ако неће да удари на сама начела права. Ово валя да нам е одсада тако света истина, од кое се ни зашто и ни пошто удалити несмиемо, ер смо доста горких чаша попили, противно чинећи. То захтева од нас и мудрост и корист, а рекао бих, и сам образ и поштенє. Кад дакле постои сумња ма с кое стране, да ли е радња тога конгреса правно валяна, онда е болє за нас, да иштемо, да се ова сумња уклони и устрани, да се дакле радња тога конгреса у другом непореченом конгресу на ново у ревизию узме, пак да се тим начином сваком приекору и свакой неугодной послѣдици пут затвори. Я мислим, да би сваки радо уз овай предлог пристао, што се формалности тиче. Само ће се можда наћи люди, кои ће. и то доста темељито, приметити, да е штета, да нѣке ствари іошт на други конгрес чекаю, кое су добро уређене, и кое би се можда веђ у живот увести могле, док овако лако дуго времена на конгрес чекале буду. Ово е заиста важно. Али овде опет долази опортунитет и хоће да обали строгу законитост. А то е веђ по себи више шкодљиво, него користно, у погледу пак на нас и на наше околности врло ризично. Узмимо само, да ће избор, кое предлоге да потврди, кое ли не, влада себи присваяти, пак шта, ако она баш оно потврди, што ми држимо, да ние найболе израђено, а оно на страну стави, што би ми желили, да буде потврђено? Осим тога свакому се опортунитета валя што више чувати, а оному, кои стои као ми, опасан е као жива ватра. Ми, док недођемо са свим на чистину са нашим фундаменталним институциама, морамо се строго и само и свагда тврдог признатог темеља држати, ер ако попустимо опортунитету у едном случаю, створили смо прецеденс против себи свемогући, и срушили смо сами темељ, на ком валя да стоимо. К тому имам приметити, даће мо ми на скоро добити конгрес, ако будемо на тврдом темелю исти тражили, и што су наше ствари манє уређене, тим ћемо га с већим разлогом тражити, и с већом вероватношћу добити Зло би било, ако ми неби конгреса за 2 – 3 године добили, а две три године можемо и на найболя уређеня чекати, и маню ћемо штету имати, ако узчекамо, него ако неузчекамо. Найпослє пак морам и ову околност дирнути. Шта ако угарски министар рекне, да он неможе заключке конгреса од 1865. године као заключке законитога органа сматрати, пак ако узхте изванредном каквом повластицом на изванредни начин те заключке круни на потврђенє предлагати? Хоћемо ли и на то пристати? Я држим, да се неће наћи код нас човека, кои би и на то пристао, и зато нећу о том више ништа ни говорити. Задржавам пак право себи то чинити, ако се кои брат нађе, те покаже, да се у вери варам. Из свега овога чини ми се, да е доста изказано, да би найболе било тражити народни конгрес, и онда на њему, као на законитом путу, горе споменуте заключке ревизии подастрети.

4. Какав смисао има потврђенє круне у овим стварма? Ово ће се питанє гдекому чудно учинити, али само по себи, а не по живим околностима. Само по себи сматрано потврђенє неможе друго што значити, него да онай фактор, кои има право што потврдити, учинени му предлог са свое стране прими онако, како е од другога фактора ставлен. Иначе потврђенє неби било потврђенє. Ако едан фактор од предлога другога фактора нѣшто прими, нѣшто преиначи,

ПОДЛИСТАК.

САЊАРИЈЕ НА ЈАВИ.

IV.

Ко се не би србској слави
Данас дивио!
— Колотери викали су:
Деспот' живио!

А да буде лепши призор
У крај Дунава,
И топове изнела је
Клика пузава...*)

(Киш-Јанош — подлога пантеонска; Јавно предавање — карактери; пратња на сабор — петнаест топова.)

Увезао **) сам угашено своје око, пошао сам пут Варадина, да потражим на пијаци Сентомашанина ког, да по њему поздравим *„познашу ушшву“* — подлогу пантеонску

Сентомашани јунаци од вајкада! Па где би јунаци имали дела с кукавицом, и соколови поздрављали *окаша слепица* — подлогу пантеонску!

Јер сотона узе ушур од оте „познате уштве;“ *врана* попи мозак *змају* о скупштини омладинској.

*) Чит. „Змај“ стр. 81.
**) „ „ „ 85.

И удари му Господ Бог печате на зубе а жиг на чело, да га се гњушава мало и велико, док га траје.

Јер службу чињаше катадневно Молоху, а жртве паљенице принашаше катаноћно блуду и саблазни из малена.

Расточи бабово благо — десет кула гроша и банака — и даде убогима, хоћу рећи: губавицама и губавцима, себи подобнима.

Ђиди змале, ђиди уштво, бре! —

И насташе седам гладних година, и поставише подлогу у Пантеону, да буде зазорник — хоћу рећи назорник „младом Српству“ у српској кући, у новоме Вавилону. Поставише га и пјаки обновише.

Весели се, Теколијпа душо!

И сотона га окрете на своју руку, па сад братанци дувају у једну карабу двоњице; смеју се матичарском свету и послу — а поштен свет једнима и другима....

Битија Киш-Јаношева чатаније, глава двајест лева, стих први и последњи. — —

Право рече заставин издирало: Свак је човек у исто време и анђо и ђаво.

Карактери — челик карактери дакле: анђели су и ђаволи, буди Бог с нама!

Времена су „опште свести“ — јунаци ничу у народу нашем баш као печурке. Оружани речју место тупе кебе, изгубе ли међдан, заклон им је шајтопер акција. —

„Још нам треба данас Гарибалда“ — рече паметно момче, Владимир. Наши су јунаци све сами испосници; није чудо: апостоли су деспотина царства.

Јер „у наше време, да се јави јунак, *који пије вино*, — не би био јунак!..“

Не буди се још, Краљевићу Марко, да не утераш у лаж фарисеје, што се возе и данас на „белој лађи,“ која плива вином и пивом. — —

Но, да превримо другу главу фарисејског „народног јеванђеља“:

Ва време оно, сабраше се кмети и кнезови у саборници града сего. И завапи деспота и рече: „Идем до земље Турчије, до града нова Вавилона, да иштем плату за опеке, муком нашом печене, што држе зидине вавилонске: *ил српска права донеши, ил без главе нашраг доћи!...*“

И чуше га „верни и понизни“ —

Живио!... живио — о — о — о! —

Затресе се земља варадинска, и запљуска тихо Дунаво од чуда и радости.

„Дајте ми календар дана и календар месеци, док одем и дођем. Ен-онај, шта мислите, колко реди да вам опколетери сунце око света без мене?....“

И блажене душе и душице ником поникоше и у црни патос погледаше. И проглагола најблаженија душа међ душама и душицама и рече:

„Част и слава теби, сунце наше огрејано, узми дана колико ти драго, наброј месеци, колико ти је по ћефу, па ма било, докле год сунце небом шествује, а ти, јуначе над јунацима, ногом земљу грешну газиш!“...

„Верни и понизни раби свога господара журно су се одазвали.“

И закликта мало и велико: слава му, слава. Живио — о — о! —

А да злотвор не помисли, то је само вент — Једногрбно начинише дубок комплимент!..

И опет протепа тронут деспота умилно и трогателно:

Витвонев

онда ниє тай предлог потврдио, него преиначио. Но ми имамо прилику видити, да често потврђенѣ ниє право потврђенѣ, и зато кажемо, да се горе ставлѣно питанѣ у практики неможе чудним наћи. На исто питанѣ, я са своє стране држим, да се другчиє неда одговорити, него: да потврђенѣ свагда само тай смисао имати може, да онай, кои право потврђеня има, учинѣни му предлог просто прими, и у том смислу то изяви. Ако се из кога разлога са поднешеним себи предлогом неслаже, онда, држим, да се друго чинити недає, него вратити предлог натраг и изложити узроке, зашто се неможе примити. Преиначиванѣ предлога нележи у праву потврђеня и неможе се потврђенѣм назвати, него є єднострано располаганѣ, и може се само оном фактору допустити, ком припада право слободнога єдностранога наређиваня. Пак почем у случаю оном, гдѣ народ са єдне стране на темелю аутономиє, или другога коєга права, а крупа с друге стране на темелю права маєстатичнога што у спразумлѣню наређивати имаю, ни єдной страни право простога єдностранога слободнога разполаганя припадати неби могло, єр би у єдном случаю право маєстатично трпити морало, а у другом аутономия страдала: то судим, да у овим ствама право потврђеня єдностранo слободно разполаганѣ правно изключує, и потом да би влада као орган круне поднешене круни предлоге народног конгреса, кои у ову врсту спадаю, само или просто примити, или натраг с тим вратити имала, да к њима приступити неможе. Може бити да є досада и другчиє чинѣно. Али сви знамо, да се и у другим подобнима ствама и по других мѣстих и у других приликах тако често чинило, па се то касниє уредило, да буде онако, како по природи ствари валя да буде. Нарочито код нас рѣдка є прилика, да су найпре поймови били очишћени и уређени, те да се што радило само на темелю начела и у обсегу начела Али сад су се свуда люди освестили, пак видећи, да се найсигурниє ради, кад се начела тврдо држе, и да є посао найчистии и найпробитачнии, кад се по логики начела поступа, тому сходно и раде, пак тако валя и ми да се на други паметни свѣт угледамо и да ее строго држимо правнога пойма и законите практике. У осталом морам се позвати на оно, што є у том горе речено, гдѣ управо потврђеню мѣста има, и гдѣ дакле потврђенѣ тражити валя.

Ово сам држао за дужност свою читаюћой публици о овим ствама приобштити на увиђенѣ и размишљаванѣ. Ко буде што правиє или болѣ предложио, радо ћу примити. А што се буде од овога за валяно нашло, то молим да се у интересу нашега добра у памети задржи, пак употрѣби, кад прилика дође, да се употребити може. Желити є, да се у овом явно мнѣнѣ на чисто изведе, да после сваки знамо, шта нам говорити шта ли чинити валя, кад будемо позвани, да што чинимо или рекнемо. У народним ствама можемо сваки своє мнѣнѣ имати, док се само о мнѣню поєдиних особа пита; али кад гдѣ валя у име народа говорити, или радити, онда особно мнѣнѣ мора уступити мнѣню народа довольно израженому и познатому. Благо народу, кои прима оно, што му поєдини люди паметно и добро предлажу, а два пут више благо народу, у ком се поєдини люди вольи народа подлажу: ондѣ ће плод бити мудрост, овдѣ слога; без мудрости нема болька, а без слоге нема обстанка!

А шта ће седнице варошке?

— Можемо чекати: одбори ће своје чинити.

А црквена општина?

— Можемо чекати: има и ту ко ће бдити и лебдити.

А „крњи патронат?“

— Можемо чекати: министарство ће решити.

А „изгон разбојника части и поштења“ ми: Сандића и Грујића?

— Можемо чекати: шајтопер ће те опрати . . . .

И написаше златом и сребром тескеру деспоти и ударише печат шахин-шаха, да му буде пут дуг и широк, срећан и беримћетан.

И разведри се небо, натуштено донде, и паки се затресе земља варадинска, и запљуска о баире тихо Дунаво.

И извезоше петнаест топова и поређаше их крај Дунава, и наперише им чељусти на поносни град Варадин!“

Топови напуњени (варошким?) барутом, сеоском сукијом; тобџија усијао шипку, па чека само да припали . . . .

На сну ми се у тај пар привиди као на јави: Јелачићу-бане, старац Јосиф-патријарх, војвода Шупљикац, Микло и Чича, и јуначка војска војвођанска.

Занесе ме памет у три арондоване жупаније: Београд-Земун, Варадин-Нови-Сад, Будим-Пешта — та наше ће ускрснути царство . . . Боже помози!

У том заносу, у који мах хтеде један „Напредковац“ да припали наперене на град топове крај Дунава, гле, чух, како глас дође од деспоте: *да се не пуца из топова — градови су српски добивени и без капи крви* . . . . „Застава“ се наша вије. . . .

И широм полети човечанство — НСадско — на баир на Дунаво

Пара звижди — Дунаво однесе галију и у галији деспоту у Турћију на сабор.

И завапише „верни и понизни раби своме господару“, од стотине гласова завапи *један* глас: Живио — о — о!

И оде деспота и однесе поздравље — подлози пантеонској . . . .

Крај сањарији четвртој; а шат се нађе меке и за пету.

ј-+-ъ.

Поправка. У прошлом брою у чланку дра Суботића подкрале се ове погрешке, коє смисао кваре. У почетку у 4. редку стои: „публично а православне“ а треба: правословне; у трећем стубцу у 11 редку одоздоле стои: „§ 7.“ а треба „§. 3“: — у 4. редку од края стои: „легация“, а треба негация.

МИОЛСКА НАРОДНА СКУПШТИНА.

У петом састанку 3. окт. прочитао се *извештай министра правде*, из кога ћемо такођер главно саобштити. За време од народне скупштине 1864. амо издати су ови закони за српско правосудство: 20. февр. 1865. ново устройство судова, 20. февр. 1865. нов поступак у грађанским парницама; 24. апр. 1865. поступак у кривичним делима; 15. юния 1865. нов закон о правозаступницима.

Под министром правде стоє 19 првостепених судова, осим тога апелациони и касациони суд у Београду, два апсанска завода у Топчидеру и Пожаревцу. Чиновника има свега 326, од коих 126 судия, међу овима 65 правника, од осталога персонала има 84 правника.

1866. било є свега 19,785 грађанских предмета пред првостепеним судовима, од коих є решено 15,246, остали су прешли у идућу годину. Брой парница бива све маньи, чему є узрок, што су манѣ парнице одпале од првостепених судова и припале примирителним судовима, што многи судови кратке спорове нису бележили у списак парница, што се займови без уредне облигациє непримаю на суду, што се брзо суди.

Кривичних предмета било є 1866. године 2346, од коих є прешло у ову годину 429. Брой кривичних дела умалява се

Пупиларних маса било є 1866. године 11,703 са 7,007,481 гр. готовине и 15,327,694 гр. у облигацияма, од ових є издато 1581 маса са 5,767,155 гр. готовине и 2,286,882 г у облигацияма.

1866. било є депозита код судова 11,072 са 5,071,486 гр. готовине и 645,323 гр. у облигацияма, од ових є издато 5338 депозита са 3,159,987 гр. готовине и 62,867 гр. у облигацияма.

Нови апелациони суд имао є 1866. на решаваню 2081 предмет и то 1389 грађанских и 692 кривична; нерешених прешло є у идућу годину 150 предмета, од коих 129 грађанских и 21 кривични. Године 1867. до 15. септ. остало є нерешених само 40 предмета.

Нови касациони суд имао є 1866 године 4293 предмета, од коих 3399 грађанских и 894 кривична. Остало є до 15. септ 1867 нерешених само 47 предмета.

Завода апсанских има три: за мушке на робию и заточенѣ осуђене у Топчидеру и Крагуєвцу, а за осуђене на затвор као и малолѣтне и женскинѣ у Пожаревцу. С концем августа 1867. било є у тим заводима 1106 осуђеника у Топчидеру и при тополивници у Крагуєвцу. У Пожаревцу било є 283 осуђеника, од коих 182 мушка и 101 женскиня, с концем августа 1867. Од осуђених робияша има до 300 у Крагуєвцу у Тополивници, 200 у граду београдском код разних радова, око 100 у Любичеву код ергеле, остали у Топчидеру код польских радова и заната, до 40 код управительства вароши Београда, кои разне явне послове свршаваю. Осуђеници у Пожаревцу раде такођер явне послове; и женске шию и преду за воєну потребу.

За поступанѣ за време ислѣђеня и суђеня у притвору издати су 29. пов. 1865. правила.

За обдржаванѣ свию осуђеника и оних, кои су код судова у притвору, троши се годишнѣ до 600,000 гр. пор.

Апсане већином су у хрђавом станю, што има доста незгода

ДОПИСИ.

= **Нови Сад** 23 окт. Познати заврзан написа и по други ред о „правдолюбивости патроната гимназиє Новосадске,“ под изменѣном шифром, коє изађе у познатом српском листу у двaред: у брою 92. и 97. На оно прво рекао є дописник овога листа из Санади, како валя, а мене натераше силне и пресне лажи у заднѣм 97. бр тога листа, да ово напишем. Я небраним патронат, єр га найболѣ бране дела нѣгова и повраћени мир у овдашньой гимназии

Како подноси образ томе заврзану, да каже, да є патронат казнио кривце *одма* отпустом, кад затим таки наводи решенѣ патронатско, коє є предходило той казни криваца? Патронат є и сувише долготерплѣлив био, слушаюћи своим ушима, како ти заврзанови „некривци“ наводе ђаке на заблуде, а найпосле и своим очима видео, како та двоица у ходнику траюћой истрази шуроваше с ђацима. Треба ли іош „хрђавиих недела“ чекати, па тек онда да их казни? Чудо, како заврзан тай незна баяги ни за какве „споляшнѣ околности,“ коє су раздор професорски проузроковале! Ал тако чини свак, кад на очиглед плює на истину.

Єдан од двоице отпуштених професора, вели тай заврзан: седам година с найбольим успехом професоровао и (єдва седме године!) испит професорски положио и т. д.; а овамо пребацує што су изабрана два богослова (од коих nota bene єдан є матурирао) єдног за сталног суплента а другог баш за професора. Бог с тобом, заврзане, та тай седмогодишньи професор твой ниє ни богословиє свршио, кад га исти патронат изабра за професора. Па кад є исти, из скамиє осме школе изишавши, за седам година искуства стекао у учительской пракси — зар неће то исто моћи и люди богослови за седам година? А зашто невикасте лане на тог суплента, док є др. Лазу Костића, за путованя му у Француску и Русию, у вишим разредима заступао: е онда є и он „од ваших“ био?! А друго, г. Обркнежевић є іош зимус сам оставио био професуру, па шта є теби сад до тога, заврзане?

Є ли пак морална штета нанешена гимназии НСадской, ниє ли: сведочи найболѣ, што покрай толико раздора и метежа брой ђака є као и ланьски. Да свет наш ниє имао повереня у патронату и новоизбраним професорима — не би доиста децу свою слао овамо.

Ал шта да рекнемо о том листу, што и данас таке лажи и извртаня о белоданой ствари доноси! Є ли „Застава“ и єсу ли заставниковићи са својим шефом заєдно приятельи овоме имституту, — кад іош єднако лажи и опаданя такова у свет пуштаю? —

„Я остаєм при свом увереню, да овака чуда Бог више ниє створио, тако безсрамна листа іош ни єдан народ ниє заслужио ни трпео, тако безобразна чудовишта и пакосних лажа ни у єдной литератури нема, као што га тужни Срби у найгоре доба „Заставом“ стекоше“.

Д. — **У Сомбору**, 16. окт. Лепо поянѣ и лепа свирка раздрагава и найокорелия срца човечанска и очараваюћим звуцима своима улева у њих нежност и благост, укроћує их, да после за све оно, што є лепо и племенито, приємльивия буду. Та Ариіон укротио є страшило морско, лудог делфина, умильним звуцима песме своє, Орфей є свирао да се пустиня упитомила, а Амфион покретао є степѣ и каменѣ очараваюћим гласовима свирке и пояня свога. Тако стара грчка скаска о свирци и поянію говори... Песма и свирка жалосно срце весели, очаяваюће благом утехом крепи, па и болнога умильна свирка и лепо поянѣ оживлява. Лепо поянѣ и свирка распалює срце наше улеваюћи храброст юначку у нѣга. Та храбри Шпартанац и люти Црногорац увек є певаюћи победне венце на крвавоме полю сакупляо.

Племенитост народа єдног найвише му се у песмама огледа. Па кад узмемо, да се увек на чистоти и племенитости душе срећа и лепа будућност једнога народа оснива, онда се и ми Срби лепой и сретной будућности надати имамо, єр ако ико, Србин у лепой свирци и пояню ужива. Несретни полажай и црна прошлост народа нашег узрок су, те ови природни нагони іош се на већи ступань вештине успели несу. Но младо српство у свему напред корачаюћи и на ту стазу незаборавля.

Да сам ово неколико редака написао, побудило ме є кратко бавлѣнѣ руско-народног певца *Димитрия Славянског*, кои обилазећи сва знатния српска и славенска места и па нас Сомборце заборавио ниє. По себи се разуме, да є од нас са раширеним рукама и отвореним срцем дочекан био — Сомбор се у братинском, српском предусретаньу од других српских места никада постидео ниє. — На обште зактеванѣ давао є Г. Славянски овде два концерта, први у четвртак 12. и други у неделю 15. окт. уз подпомаганѣ племенитих Српкиня: гђе Софиє Веселиновића и гђе Емилиє Костића, г. Нике Груића и лика овдашнѣ омладине српске. Што се пояня г. Славянског тиче, то само толико кажем, да є очекиванѣ наше превазишао и да є и код нас онако исто леп глас за собом оставио, као што є и на други мести оставио, гдегод є концерте давао био. У похвалу нѣгове вештине већ є у листовима српским писано, те ми тако ниє нуждно да о томе млого говорим. Но споменућу само, да су нас найвише руске народне песме дирнуле, као и две наше српске песме: „Ой таласи“, и „Сунце ярко“, што леп утисак на срца наша учинише. — Осим велике вештине и умилятога тенора, кои є и за найнежниє лирске и за юначке песме устроєн, похвалу заслужує и оно осећанѣ, с коим є вештак сваку песму онако одпевао, како то садржай песме зактева.

Гђа София Веселиновића свирала є и сад као и увек до сада вешто и уметно.

Гђа Емилия Костићева показала є први пут пред обштинством нашим лепу вештину свою у певаню на найвеће задовольство публике наше.

Г. Ника Груић предавао є о душевном и телесном васпитаню женскиня; а лик овдашнѣ омладине отпевао є неколико српских и славенских песама са свим добро.

Посета, може се рећи, да є добра била.

Но да, умало, што једну особу не заборави, а то є гђа Олга Славянска, коя нас на другом концерту декламованѣм поеме руског песника Лермонтова „Демон“ и са две српске: „Анђео Срба“ и „Српкиня“ врло лепо задовольила. Завршуюћи овай допис, желим милим гостима нашим, да свуда онако лепу успомену као код нас оставе.

⁂ **У Срему**. Подружница хрватско-славонског господарског друштва у Илоку држала є 11. о. м. свою редовну седницу. Подружница обичаила є у двору кнеза Одескалка под председништвом равнателя властелинства илочког г. Клобучара своє састанке заказивати и обдржавати. Горнѣг пак дана неврвише подружнички чланови у споменути дворац, него у народну читаоницу. На подружничком онамадашнѣм састанку небеяше председника, єр є г. Клобучар на ердевичком земльишту лисице, зецове и дивлѣ мачке ловити морао; не беше на реченому састанку ни зато валяда, што се овай на досаданѣм месту обдржавао ниє; а чини ми се и зато, што є предвиђао, да за идуће три године предсѣдником подружничким изабран бити неће, што су сремски мађарони под именом угнѣтенога католицизма у двору кнеза Одескалка започели народу српско-хрватском кроити капу, коя є доцниє у Кукуєвци докраяна, но опет скроєна ниє, нити ће се игдар сакроити моћи, те є и г. Клобучар оштроумиє своє том пригодом употребио. Г. Клобучар ниє чланове подружничке ни удостоио захвале на части председништва. С погледом на све те околности чланови подружнице и непитаюћи за своєга доякошнѣг предсѣдника, нити желећи узрока знати нѣговом одсуству, єдногласно изабраше за предсѣдника г. Франю Бильчевића, а за подпредседнике гг. Янка Фрушића билѣжника из Чалме и А. Матића пароха и вице-архиђакона из Товарника. За тайника и благайника на молбу чланова остао є досаданьи г. Янко Томбор, парох из Ердевика. По акту избора плаћаше чланови своє подружничке принеске. Єдан од важниих предмета био є, да се на страни од Илока к Дунаву на спрам Паланке насип подигне, а приє изведеня тога да се подружница споразуме са Паланчанима, како би се понтонски мост на Дунаву између Илока и Паланке на акциє саградио и тим комуникация Срема са Бачком поспешило. Ништа се ниє том приликом друго угодити могло, до да Паланчани дозволу за тай посао на дотичном месту, уз обећанѣ одштете ономе, чия є властитост право превоза, изпослую. Чиновници властелинства илочког небияху яко на овом састанку заступлѣни по свой прилици зато,

што се прошле ноћи властелинска слама у гувну, незнам коим поводом запалила, те су пожар таложити морали.

Приличан број чланова господарске подружнице Илочке састои се из католичког свештенства, дочим се ниедан православни видети дао ниє. Рационално вођено господарство приє свега засеца у напредак народа. Православно свештенство ниє тако одвоєно од народа као католичко Оно є у сваком обзиру са народом своим скопчано. Напредак материјални народа боляк є и за свештенство. Време є, да се православно свештенство досаданѣг мртвила и у том обзиру отресе.

Приликом овога састанка беше говора и о том, како би се добровољни приносци за Личане по Срему купили; но о том се ништа решило ниє, што є у изгледу, да ће тай посао средоточни одбор народне странке у Срему на се примити.

Нико до яко явно неочитова захвалност г. дру Плавшићу за труде, коє є полагао у припреми и обдржаваню прошле илочке беседе, и коіой млади Якшићи, Бељчевићи, Добошевићи и др. образ пред нашим светом осветлаше Хвала овиєм свима, а док се омладина будуће єсени дома поврати, биће поред овакове одушевлѣности и више беседа, на коима ћемо се братски састаяти и слободниє певати рододљубне песме и казивати лепе декламованке, без прекиданя прослова од стране уставне власти и без бадавадних истрага.

Барон Раух, као што се говоркало, ниє іошт у Срем приспео, нити є у Далю какова састанка било, чему су по свой прилици: интервенция вранцеска, италиянски поход, Бизмарково бургиянѣ, руско ћутанѣ, Тирово тумаранѣ, ячанѣ опозициє у Мађарорсагу и источни калабалуци криви. Ми г банског наместника у Срему ведрим челом и сталним срцем изчекуємо, држећи поуздано, да ће се г. барон о сасма противном уверити, него што мађарски извештаи лискаво у себи садржаваше. —

Из **Потиса**. Данас кад се сви народи надмећу любавлю према своє народности, баш данас ми сами газимо народност и єзик наш и предпоставлямо туђе єзике милом нашем матернѣм. Є ли онда чудо, што се Србин од дана на дан све већма губи и што є єзик српски из свию готово потиски обштина истиснут? Пређе путујући по бачком потису, десим се у Сегедину и ту чуєм, да є поштованя достойна Српкиня Анна Лефтерова у вечност се преселила. Остадох, да будем участник жалостна погреба. Три свештеника, местни и два страна, пояше опело, и то пред кућом на сред пияце! Бадава сам очекивао, да се тело покойнице последњи пут у св. цркву однесе, кою є покойница целог живота свог любила и подпомагала; мой ми сусед рече: да овде ниє обичай мртваце у цркву носити, єрбо то код Мађара нема? Па да є и при том остало! После опела изађе на среду местни парох, г. Вуковић и изговори умесно надгробно словом а после њега заузне говорницу г. К. Д. парох вашархељски. Зарадовао сам се, да ћу чути од поменутог свештеника (ког су ми млоги Сегединци ради његове речитости фалили) валяно српско слово, али на жалост и сад се у нади моіой превари, єрбо српски свештеник, при српском погребу, кад се такова Српкиня има да сарани, стаде мађарски беседити! Како є говорио, и о чему є говорио, то незнам, єрбо ми є већ доста било и удалио сам се. Млоги ле чуде, како є г. Лефтер допустио, да се при погребу честите његове супруге мађарски говори. Пошто би Мађари допустили, да њин свештеник српски збори! Али код нас свашта може бити, зато тако и напредујемо. У самом Сегедину било је пре неколико година толико Срба, да су две красне српске цркве сазидали, а сад єдна є затворена, а ова друга є празна!

Любимо, браћо, милу народност нашу из свег срца, дичимо се и поносимо се нашим српским єзиком, немоймо за любав туђинаца лепе наше обичає и српски єзик изменьивати са страним, па ћемо онда зацело напредовати и неће нас странци моћи подярмљивати! —

Х. **Пешта**. Број 95. „Заставе“ донео је из Пеште од И. В. допис пун опадања, од који се веран зналац пештански омладински сплетака заиста гнушати мора. Дописник тај, као опште познати бивши преодничин, а сада политични лармација, незнајући, како би себе и оно неколико своји пантеонски колега пред светом оправдао, говори о неком састанку пештанско-будимске омладине, коме је била цел оснивање сталног пештанско-будимског певачког друштва. Међу осталим вели; „Како овде међу омладином постоје две странке, то су позив за тај састанак подписали двојица и од једне и од друге странке и један од грађанства, па инак од оних, што су лане тели да пренесу „Преодницу“ на универзитет, а ове године у српску школу, нехтедоше доћи ни бар обоје од оних, што су позив подписали. Опи поручише, да ће они за себе основати певачко друштво, а за ово опште, у ком је радо и грађанство да учествује, неће да знају.“ И. В. добро је знао, да је позив тај на васколику пештанско-будимску омладину управљен био, од које је сваки по свом уверењу могао доћи или не; а што су се два преодничина члана на позиву подписала, нису тели они тим да заступају неку странку тамо, јер на то нису ни опуномоћени били, него су само тим своју индивидуалну жељу изразили, да се таково певачко друштво установи. Ако сте ви дописниче и ваше колеге то за састанак странака држали ако сте тели, као што на послетку велите, да тај састанак као неко средство за измирење служи, *онда боме подпуно право имају они чланови* пештанско-будимске омладине, који на њега дошли нису. Ми нисмо странке у начелима омладинским, него само у чистој преодничиној ствари. Кад дакле признајете, да има две странке, премда се прошле школске године о том ни осолити не хтесте, кад сте оно више чланова из друштва искључили, — кад знате, да је та странка само онда странка, ако је са противном странком *једног истог шела* у неким случајевима разна правца и мишљења: зашто сте онда, кад сте искључили више чланова, казали: „Ми смо Преодница, а ви не!“ Зашто сада, кад допуштате, да две странке поцеценог тела преодничиног постоје и кад вам толико на срцу помирење лежи, нисте противну странку ли због 'помирења на састанак позвали, него под одећом певачке дружине тражите милости за оне тешке ударе, које су ваша лична злоба и завист „Преодници“ нанеле?

Поправка У последњем брою у допису из Н Сада погрешно стои: „Шаковића“, а треба Исаковића; далѣ погрешно стои: „Шилићева“: а треба: Шутићева; далѣ погрешно стои, „Милаковића“, а треба: Мильковића.

ПОЛИТИЧНЕ НОВОСТИ.

ПЕШТА. *Хонвидски маіор* Ђорђе Дамаскин умро є

— Син Лауша Кошута, опет Лауш, изабран є у Колошвару у Ерделю за посланика али он неће да се прими избора, док се неповрате закони 1848

— 16. окт. имали су хонвиди мађарски свою скупштину под председаванѣм ђенерала Перцела, Клапке и Бенитцкога. Од прилике сви су говорници рекли: да ће се хонвиди старати, да се оружане хонвидске регименте устроє. У скупштини ниє био ни єдан министар; илѣн су викали само Кошуту.

— У саборской седници 19 окт поднео є Александар Алмашиня свой предлог: да се министарство стави под обтужбу, што є распустило хевешки жупаниски одбор. Коломан Тиса поднео є предлог, да се ради исте ствари изрече министарству негодованѣ Затим се прешло на дневни ред: на дебату поводом одговора министра унутрашньих послова о хевешкой вармеђи. Говорника има пуно. Дебата є наставлѣна 21. и 23. окт.

БЕЧ. Говори се опет, да ће Н. В. цар Франц Іосиф враћаюћи се из Париза ићи у Берлин, камо ће у исто доба доћи и руски цар. Веле, да є барон Байст био томе противан, зато и неће он ићи у Берлин Комоћнатори политични мисле, да се спрема нов савез међу Аустриом, Русиом и Пруском. Данас є у политици свашта можно, ипак нам се ова комбинация чини мало смела.

— Од нове године плаћаће се 40 н. за просту депешу од 20 речи ма се куд слала она у Аустрии.

ПРАГ. Пражка губерния у окружници окружним старешинама налаже, да политичне ц. к. власти ревностно раде против политичнога правца, кои сада влада у Чешкой. Руска химна забранѣна є свуда да се явно свира.

РУСИЯ. Енглези отуд одуд па се яко жасаю од рускога напредованя у Азии. Досада се „Таймс“ томе као невешт чинио, али сад и он вели, да се Русия опасно шири Пишу му наиме из Калкуте, да се говори не само у енглеской Индии, него и по индиским базарима и сепойским (урођенички войници индиски) касарнама, како се Русия, Персия и афганистански господар Шир Алия спонли, да Шир Алии помогну добити Кабул. Зато ће Шир Алия дати Херат Персии, коя ће ову землю дотле држати, докле Русия неузможе навалити на енглеску Индию а у исти мах на Цариград Кад се Турска у Европи распадне, онда ће Персия дати Херат Русии, а зато ће добити багдадски пашалук. „Таймс“ подпуно верує у ове руске планове, єр, вели, Русия тежи затим, да буде господар персиского залива Код такових намера руских ниє се чудити, што Русия несрља да се толико меша у послове западне Европе, премда ће у прилици и ту показати, да є колос, кои стои чврсто на железним ногама, а не на земляним, као што се досад европски запад тешкао.

— Польске и немачке новине непрестано являю, за яко оружанѣ Русиє. Кажу, да у Польской има 200 00 момака.

Бечке новине опет имаю посла са новом панславенском демонстрациом. Кажу, да Руси мисле у Варшави удесита „велики бал свеславенски, на кои ће се искупити до 800 гостию из свию словенских земаля. У Аустрию, веле, послано є 300 позивница. Свечаност ће траяти 4 дана, а трошкови пато изнеће 190000 рубаля. Гости ће опет добити туне подвоз итд коіой ништу за Крету либералниє наредбе. Порта канда немисли попуштати, єр шаље на Кандию войску.

СРБИЯ. Међу Србном и Турском биваю одношеня све већма запета. Србска влада предала є у Цариграду нову ноту ради познатога убиства у Рушчуку. Она иште, да порта збаци Мидат пашу, да се паша извини србской влади, напоследку да се породицама невинних мученика даде пенсия

ТУРСКА. Явля се као нешто ново, да се Турска и Аустрия лепо слажу.

— Француска, Русия Пруссия и Италия предале су 17. окт. заедничку ноту порти, од коє и опет ништу за Кандию установлѣнѣ народнога већа и да се тамо пошлѣ међународна комисия, коя ће да извиди станѣ ствари. Аустрия и Енглеска такођер су предале ноту, у

ИТАЛИЯ Римско питанѣ у велике є данас на реду, да се реши. Француска и Италия незнаю, шта управо ту да раде. Француска и Аустрия раде би биле, да се ради тога конгрес европски сазове, али Русия и Енглеска немаре обвезивати се за одржавати световне моћи папине, исто ни Пруска. Талиянска войска ушла є у папину област, Гарибалди се обкопава у Монтеротонду, да се брани. Французи су ушли у Рим Ново министарство талиянско разаслало є окружницу поводом римскога питаня. У окружници баца се кривица на папу, што ниє хтео са Италиом да се мири; криви се Француска, коя є без неволѣ послала войску у Рим, тиме септембарски повредила и дала права Италии, да се пуштанѣм своє войске у папину област изравна са Француском; ако є папа француску помоћ искао, талиянску є помоћ тражио народ. Минабреа готов є погађати се са Француском само на основу єднакости Ђенерал Ламармора отишао є у Париз

БЕРЛИН. Сабор северонемачки затворен є 14 окт. Єдинство немачко стално напредує. Од јужния земаль немачких само іош Баварска што се нешто држи; остале су примиле уговор с Пруском на обрану и нападанѣ Сумнѣ нема, да ће и Баварска попустити. И тако ће се све комбинациє француске изјаловити.

АМЕРИКА Североамеричке државе купиле су за 14 мил талира острова, што их є Данска имала у тако званой западной Инђии. Ово ће Енглезима бити врло мило

Позив

на главну скупштину српске читаонице у Н Саду

По правилу 15-ом устава читаонице српске у Н. Саду држаће се у недељу 29 октобра ов год у 2. сата после подне редовна главна скупштина у локалу читаоничком и овим позивамо гг. чланове да изволе тамо доћи поменутог дана и часа

У Н Саду 23 октобра 1867.

А Сандић — председник
секретар — Марко Поповић

ЈАВАН РАЧУН.

Од беседе у В. Бечкереку 17. (29) септ. о. г. у корист срп. нар. позоришту и овдашњој срп. читалиштној библиотеци држане, дошло је од улазница: 215 ф. 60 н. Више него што је улазна цена била, приложили су: гг. П. Ристић 2 ф. Г. Сефкеринац 1 ф. 30 н. Ђ. Станковић 1 ф Јакабфи, Квиринг, Латиновић Ј. Мирч, М. Метеовић, Ј. Завишић, Н. Н. А Николић, Ђ. Андрејевић, Ђ. Димитријевић, М. Живоинов по 30 н. свега 7 ф. 60 н.

Које од улазница, које од добровољни прилога пало је свега 223 ф. 20 н. Трошкови износили су свега 183 ф. 20 н. Чист сувишак износи 40 ф.

Половина чистог сувишка т. ј. 20 ф. послата је економском одсеку срп. нар. позоришта у Н. Саду. Друга половина т. ј. 20 ф. предаје се овд. срп. читалиштној библиотеци.

У В. Бечкереку 19. окт. 1867.

Одбор беседе.

НАЙНОВИЄ.

Из **Загреба** пишу нам, да се 22. окт. крепуо у Срем барон Раух са приседником банскога стола г. Живковићем. Зар баш г. Живковић мораде тай одиюм на себе примити, да руши слогу међу браћом у Срему, коя су се сложила на основу члана 42. од 1861, кои ником правично мислећем ниє на путу, а троєдници обезбеђава биће!

Беч. Аустрия хоће да са Румунском начини уговор, по коме ће се знаменито ограничити јурисдикция аустриских консулата у Румунской, уєдно пак и поштанска погодба начинити, по коіой престаю у Румунской аустриске поште. Неби ли и Србия могла такову погодбу начинити?

Турска. У своіой колективной ноти изявлюю Русия, Француска, Пруска и Италия, да непримаю никакве одговорности на се због догађая у Турской, нити да ће Турской у чему помагати. Русия посебице у окружници єдной набрая, шта є она чинила, да би у Турской предупредила устанке, као и да би ослабиле зле последице турскога іогунлука.

Париз У Паризу има мах страна, коя би рада имати рата.

ДАНИЦЕ, листа за забаву и књижевност број 29. донео је ове предмете: „Шта шумори“, песма Мите Поповића; „Антун Буњевац,“ приповедка; „Пастирева тужна песма“ (Гете), превео Ј Грчић: „Прабаба“, новела Лујзе Галове, превео М. Д.; „Јуначка неслога, или Данило постаје кнез црногорски,“ неванија Ф. Шпадијера (продужење); „Пропаст србске држ ве,“ критичко-историјска расправа Е. Чакре (продужиће се); „Народно јеванђеље,“ поводом предавања др. Л. Костића о Косовки девојци, од М. Д. (свршетак). — Подлистак. (Књижевност. Гласник.)

Даница излази сваких 10 дана на табаку и по велика октава. Свакога месеца додаје се бојадисана слика париске моде (челико. рез) Цена јој је тромесечна 1 ф. 30 н. а. вр. Предплата се шаље уредништву у Н. Саду.

ТРГОВИНА.

ОСЕК. Великокупац Хилер и др отворио є поравнателни поступак. Пасива су 250,000 ф.

ПЕШТА 22. окт. Ове недеље држала се житна трговина добро услед больих гласова са страних пияца и пшеница се поправила у 5—15 н по ваг. продало се 100,000 ваг. Раж найпре скочила на ф. 4 25 н. после палана ф. 4.10 н. продало се 10.000 ваг. Єчам по старой цени, продало се 10,000 ваг. Зоби 30,000 ваг. по ф. 1.75 - 80 н. Нови кукуруз по ф. 2.20—30 н. Брашно се држи на цени.

Свинѣтина цента по ф 27 50—31 50 н.

Репица по 6 ф олай сирови по ф. 24.50 н. прочишћени ф. 26.50 н. Шљивовицу почели су довозити и ништу за нову 24 ф. за комовицу ништу 16 ф. Мед слабо купую, за сирови ништу 24 ф. Воска се недовози. Шпшарке ништа непролазе. Ораси дебрецински ф. 10 50 н. лешњвици 8 ф пекмез од шљива 11 ф. пасуљ ф. 6 30—50 н ваган, сочиво 5—8 ф. грашак 6 ф. проя ф. 3 40 н

Србске овчиє коже 102 ком. за 140—160 влашке ягнѣће 85—90 ф. Учинѣна кожа непрестано добро се купує.

БЕЧ 21. окт. Шеница остала при пређашньой цени, мало се продало. Раж, зоб и єчам у 5 н. єфтиниє.

Бечка берза од 19. октобра.

5 проц. нар. заим с ян.-јул. кам.				—	65.40
„ „ „ „ апр.-окт „				—	65.10
Металици —	—	—	—	—	56 25
Лозови 1839	—	—	—	—	141.50
„ 1854.	—	—	—	—	72.25
„ 1860.	—	—	—	—	81.80
„ 1864.	—	—	—	—	74.60
Комска рента	—	—	—	—	20.—
Зем. растер. угарске		—	—	—	68.75
„ „ там.-славонске		—	—	—	68.—
„ „ хрватске		—	—	—	70.—
Акциє нар. банке —		—	—	—	679.—
„ кред. завода		—	—	—	176 70
„ држ. жел —		—	—	—	234.90
„ потиске жел.		—	—	—	147.—
„ дун. паробр.		—	—	—	470.—
„ пешт. ланч.		—	—	—	376.—
Зал. писма угарска		—	—	—	89.75
Лозови кред. завода		—	—	—	126.25
„ дун. паробр.		—	—	—	85.75
„ трст. —		—	—	—	119.—
„ будимски —		—	—	—	23.—
„ Естерхази —		—	—	—	100.—
„ Салм	—	—	—	—	29.—
„ Палфи	—	—	—	—	21.75
„ Клари	—	—	—	—	24.—
„ Ст Женоа		—	—	—	23.—
„ Виндишгрец		—	—	—	17.50
„ Валдштайн		—	—	—	18.50
„ Кеглевић —		—	—	—	12.—
„ Рудолф	—	—	—	—	11.75
Сребро —	—	—	—	—	122.25
Дукат —	—	—	—	—	5.94
Наполеондор	—	—	—	—	9.97
Империял —	—	—	—	—	10.18

Пештанска берза од 21. октобра.

Пешт. ком. банка		—	—	—	695.—
„ зан. „		—	—	—	214 —
„ штед. акциє		—	—	—	1310.—
Будим. „ „		—	—	—	425.—
Пешт. вал. млина акциє			—	—	1320.—
Ланчаника —	—	—	—	—	380.—
Тунела —	—	—	—	—	72.—
Уг. др. осигур. —		—	—	—	630.—
Сегед парн. млина		—	—	—	675.—

Телеграфисани бечки курс од 23. септембра.

5 проц. металици	—	—	—	—	56.15
Нар. заим	—	—	—	—	65 60
Акције нар. банке	—	—	—	—	679 —
„ кред. завода			—	—	176 80
Лондон	—	—	—	—	124 55
Сребро	—	—	—	—	122.—
Дукати	—	—	—	—	5 96

ПАРОБРОДСТВО.

Н Сад — Земун: ут чет. и нед. пол. 1 с. п. п.
Н Сад — Оршава: четвр. полак 1 с пос. под.
Н Сад — Пешта: утор, чет. и нед пол. 2 п. п.
Земун — Сегедин: неделя четв. подне.
Сегедин — Земун: среда и субота у ютру.
Сисак — Земун: уторник у ютру.
Земун — Сисак: петак у ютру.

ЖЕЛЕЗНИЦЕ.

Беч — Базиш.

Беч, пол. 7 с. 45 м. ютро 8 с. — м. вече
Пешта, пол. 5 с. 19 м. поп. 6 с. 31 м ютро.
Сегедин, пол 12 с. 12 м. ноћ. 2 с. 55 м. поп.
Темишвар, пол 3 с. 55 м. ютро 7 с 47 м. вече
Базиш, дол. 9 с. 1 м. ютро до Ясенова.

Базиш — Беч.

Базиш, пол. 5 с. 55 м поп.
Темишвар, пол 10 с. 40 м. ноћ. 7 с. 25 м ютро.
Сегедин, пол 2 с 26 м. ютро 12 с. 53 м. ютро.
Пешта, дол. 8 с 56 м. ютро 8 с. 40 м. вече
Беч, дол. 6 с. 36 м. вече 6 с. — м ютро
Будим — Трст пол 6 с. 35 м.
Трст дол 8 с. 14 м. ютро.
Трст — Будим пол. 6 с. 45 м. вече.
Будим дол. 7 с 58 м ютро.
Пешта — Арад пол 6 с. 31 м. ютро.
Арад дол. 4 с. 40 м. пободне.
Арад — Пешта пол. 10 с 15 м. ютро
Пешта дол. 8 с. 40 м вече.

Сисак — Зидани Мост.

Сисак, пол. 6 с 30 м ютро 5 с. 20 м вече
Загреб, пол. 8 с. 16 м ютро 7 с 35 м вече.
Зид. Мост, дол. 10 с. 50 м ютро 10 с 45 м. вече

Зидани Мост — Сисак.

Зид. Мост, пол. 5 с. — м. ютро 4 с. 30 м. вече
Загреб пол. 8 с. 32 м. ютро 7 с 19 м. вече
Сисак дол. 10 с. 28 м. ютро 8 с. 50 м. вече
Карловац — Загреб пол. 5 с 35 м. ютро
Загреб — Карловац пол 7 с 45 м. вече.

ДУНАВ.

Нови Сад 24. окт	10	стопа	— пал.	Опада
Пешта 21. окт	6	„	1 „	Опада

ОГЛАСИ.

НА ЗНАЊЕ.

Моју прве класе механу, постојећу на

Смрданбари

у Ковилячи, с осталим к њој принадлежећим моим зградама и у њој находећим се едиком, билијаром и намештаом дам за једну или више година под закуп. Ко има волју исту под закуп узети, нек ми се изволи у Лозници приявити. Већа солидност закупца имаће уплива на евтину цену. Закуп се рачуна од Митровадана.

У Лозници 8 октобра 1867. год.

230—3—6 Притежатељ
Цветко П Ездић.

Стечај.

Отвара се на управљено учитељско звание у месту Соки.

Плата е 113. ф. а. вр. у готовом новцу, 2 ланца ораће земље, 1 ланац ливаде, 36 пожуница жита, 3 хвата сламе и слободан стан

Учевни језик е српски.

Сваки онај, ко жели звание ово получити, има молбеницу свою с крштеним писмом, са сведочанствима о свршеним наукама, о моралном и политичном владаню, и о досадашњой служби од првог дана изложене обяве за 4 недеље консистории Темишварској поднети.

Из седнице консисториално-школске у Темишвару 12. септембра 1867 држане. 228—3—3

Стечај.

Отвара се на управљено учитељско звание у варошице Вел. Кикинде првой четвртини.

Плата е: 520 ф. а. вр. у готовом новцу, слободан стан и огрев како за школу тако и за стан учитељски.

Учебни језик е чисто Српски

Сваки онај, ко жели звание ово получити, има молбеницу свою с крштеним писмом, са сведочбама о свршеним наукама, о моралном и политичном владаню и о досадашњем службованю за 4 недеље од првог дана изложеня ове обяве рачунаући, консистории овой поднети

Из седнице консисториално-школске у Темишвару 10 октобра 1867 држане.

232—2—3

У књижари Алберта Венедикта у Бечу баш е сад изишло:
Geschichtliche politische u. topografisch-statistische Beschreibung aus jüngster Zeit von
235 **BOSNIEN** nebst
Türkisch-Croatien Herzegovina u. Rascien
Vom Hauptmanne **G. Thömmel.**
У Бечу 1867 број 2 ф франковано по штом свуда 2 ф 60 н
На поштански нахнаме нешаље се ништа

Оглас.

Од стране депутације рукујуће закладама источно-православних школа по висок. наредби кр. уг. министарства просвете и наставе бр 8139—1867. овим се обзнанюю отворена места при задужбини стипендиской Атанасия Бале за юноше источно-православног закона, кои ван колеђия реформатских у Дебрецину и Шарошпатаку и еванђеличке Гимназие у Пожуну, — гдѣ се сличне задужбине помекутим завѣтником основане находе, — слушаю науке по другим ђимназиама, ил' на пештанском и бечком университету, или пак богословию у сремских Карловци. Сродници му имаю ту првенство.

Просителји потпориће свое молбенице:

1) доказом сврх явнога ил' приватног положеня и стаја своих родитеља, ил' осталих сродника;

2) свѣдочанствима од дотичне школ. власти;

3) у случаю сродства с односним завѣтником сврх истога потребитим свѣдочанством.

Рок поднешеню молбеница ставља се од 4. недеље дана послѣ трећег обявлѣня. —

Станиште е — Wien Grünbaumgasse Nr. 23

У Пешти 18 (30) окт. 1867. 236—1—3

Париз 1867. | Беч 1866. | Лондон 1862.

у Бечу
Graben Nr. 3,
1. Stock, Ecke der Kärntnerstraße

находећи се

магазин за одело
Келера и Алта

кои е ради свога елегантног само по найновем журналу самопроизведеном руву за господу на индустриским изложима одликован найвишим медаљама за награду

препоруче свое производе узетство наиболѣ каквоће материе и найсолиднега шва найефтиниом ценом.

Зимски капут ма кое боје найболѣ опремлѣн, добро ватират, ф 14. 18, 22, 26, 30 35. 40 до ф. 52 найелегантнии.

Зимске чакшире, найновие мустре у найвећем избору, ф. 4, 5, 6, 8, 10 до ф 14 найелегантние.

Салонски капут од црна перувиена ф. 14, 18, 22 до ф. 28 врло елегантан.

Ловачка долама ф. 6, 9, 12, 16 до ф. 22 найфиние опремлѣна

Шлафрок ф. 8. 10, 14, 17 до ф 26. Овай последњи да се носи ма с кое стране.

Поповска мантия ф 16, 20, 25 до ф 30 од найфиниега перувиена

Путничка губа с кукуљицом од штаярске або ф. 8, 12, 15, 18 до ф. 24 найелегантния.

Путничка бунда ф. 35, 40, 50 60 до ф. 120 сасвим кожицама поставлѣна.

Осим тога имаю готова сви могући

артикули од рува за господу.

Наручбине за послане новце или за нахнаме уз назначенѣ ширине груди, струка и дужине кракова, одмах се извршую, и свакой пошиљци дадае се од нас писмено уверство, да се одело, кое се недопадне, измеиа или се на искавѣ новац онога часа врати.

Мустре од материя за желѣне хаљине на желю бадава.

Завод за позаимљиванѣ одела по найудобнія условля У нашем оделѣню за старе хаљине продаюсе ове за чудо добром ценом. 195—15—50

Адресе: Keller & Alt. Graben Nr. 3. Wien.

Kärntnerring Nr. 15.

Тапетски базар

Ново отворени

ТАПЕТСКИ БАЗАР
у Бечу, Kärntnerring, Nr. 15,
преко од дворца Виртемберга

на гласу са свое точне и солидне послуге, препоручуе свое велико стовариште найновиих

француске и енглески
папирних тапета

од трубе **15 н** и скуплѣ,
1 соба од 12' у квадр. без шпалирска посла од ф 4.50 и скуплѣ.
1 соба од 12' у квадр. са шпалирским послом од ф. 9 и скуплѣ.
(за трајни и чисти шпалирски посао јамчи се)
далѣ **дрвени рулови** од ф 1.80 и скуплѣ,
прозрачни рулови од ф. 2 у скуплѣ.

Обиталишта се примаю за подпуно намештанѣ у Бечу и изван Беча. — Мустре и ценовници шалю се по желби бисплатно

С поштованѣм
Е. І. Фишер

Тапетски базар

Kärntnerring Nr. 15.

ПОНОВЛѢНА ОПОМЕНА!

Г. Јосиф Фишер у Бечу разашилѣ бовећи се явности, испод руке моим муштериама циркулар, у коме се издае као **Франца Фернолента синовац,** присвая себи ту фирму и вели, да има исто као я тайну манипулацие и мешаня материялия. Будући я едини имам право носити фирму: **Франца Фернолента синовац,** ер моя у трговачком суду уписана фирма гласи:

СТЕФАН ФЕРНОЛЕНТ,
ФРАНЦА ФЕРНОЛЕНТА СИНОВАЦ,

то опоминѣм мое поштм муштерие, и пошт. публику и опет, да се клоне од трица, што их е г. Фишер под лажком фирмом пустио у свет. Прави, едино изворни, од 25 година на гласу

бечки сяйни викс за чизме (без витриола)

ФРАНЦА ФЕРНОЛЕНТА

може се добити само од мое фирме, ер г Фишер нема, као што он вели, тайну манипулацие и мешаня материялия, него я едино и исключиво, кои сам за живога мога пок стрица 22 године управлио фабриком, а у лабораторию фабрике ние г. Фишер, као обични продавац у стовариштy, никад ни завирио, ер у ню ние ни пуштан био. Ту тайну сготовляваня имам я као праведно наследство и необявлявам то, што коме завидим комад хлеба, као што г. Фишер вели, него да чувам мое добро право и да чувам моје муштерие и публику од лоше робе. У осталом нека е свакоме на знанѣ, да сам против г. Фишера ради праву противнога употребляваня мое фирме и лажнога тврђеня, да е у њега тайна манипулацие и мешаня, повео парницу.

Моя е фабрика: Беч, Landstraße, Hauptstraße Nr. 74. **Мое стовариште фабрике:** (пре Grünangergasse Nr. 8.) сада е: Stadt, Schulenstraße 21. 234—1—12

Беч 20. августа 1867.

Стефан Фернолент
Франца Фернолента синовац.

Фрушкогорски бильни сок
ИЗ НАЙИЗВРСТНИЕГ БИЉА ФРУШКЕ ГОРЕ
саставлѣн од апотекара
Александра Крайчовића у Вуковару

препоручуе се свима онима, кои болую од сувог кашља, промуклости, слуза (шлайма) и преболѣ. Една боца са упутством за употребляванѣ 1 ф. а. в

Дра Шпицера Помада за чишћенѣ лица.

Найпоуздание и кроз толико година осведочено средство против пласа, пега и других поява на лицу. Препоручително свима онима што већма, коима е стало до чиста лица. Цена едне тегле са упутством за употребляванѣ 50 н. а в.

Дра Квирина Прашак против слуза и кашља,

кои кад се трипут на дан по 1 кафена кашика узима, причинява, да се болестник за 2—3 дана слуза (шлайма) и кашља опрости. Една кутия 50 н. а. в.

Балзам за косу.

Необманьиво и сигурно средство, од кога коса расте, кое кад се две или три неделѣ дана употреблява, причинява, да коса више неиспада, него и на самом месту, кое е пре тога ћелаво било, изнова расте; неда, да се шкодљиви перут улеже, и штити косу од проседе. Една флашица 1 фор. а в.

Сведочба.

Г Алекс. Крайчовићу, апотекару у Вуковару.

Почитаеми господине! Немогу пропустити, да вам на препоруку вашег Балзама за косу благодарим. Мени е коса яко испадала, но од прве флашице вашега средства престала е испадати, а сад трећу флашицу потрошивши, видим на мою велику радост, да ћу опет онаку исту косу, као што е пре испаданя била, добити.

Почем нас женске коса понайвише краси, то немогу пропустити тай ваш изврстни Балзам за косу свима найболѣ препоручити.

Уедно вас умолявам, с првом поштом іош едну флашицу послати.

У Винковци 12 септ. 1867.

С поштованѣм
Катарина Ємрића.

Главно стовариште у апотеци „код свете троице“ Алекс. Крайчевића у Вуковару. 237—1—12

При пошиляню поштом 10 н. више за билѣговину и умотаванѣ.

НАРОЧИТО ДЕЙСТВО АНАТЕРИНВОДЕ ЗА УСТА

дра І. Г Пова, практ. зубара у Бечу, описано чрез дра Юлия Янела, практичнога лекара итд.

прописана на ц. к. клиници у Бечу од господе дра професора Оиолцера, ректора магнифика, к. саског дворског савјетника др. ил. Бранца, дра Хелера итд

Служи за чишћенѣ зуба уобште.

Своим химичким свойствима раствара слуз међу и на зубима.

Особито іой е употребляванѣ препоручити после обеда, када међу зубима занавше мрве од меса прелазећи у трулеж прете субстанции зуба и из уста распростиру смрад.

И у приликама, где се зубна срешпочела правити, може се с користи употребити ер неда да отврдне срешбр нека е найманя точкица зуба пукла, оголѣни зуб наскоро почеће се ести, пропашће свакако, па ће и здраве зубе покварити.

Она дае зубима лепу природну им боју, свако туђе превлаченѣ химички растваряући и спираући.

Врло е користна у одржаваню чистоте код художаствених зуба. Она их одржава у првобитной им бои, у сяю им, неда да се срешхвата, чува их од смрада

Не само да утолява болѣ, кое долазе са шупльим и изведеним зубима, но неда ни да зло далѣ узима маха.

Исто тако добра е Анатеринвода за уста **против трулжи десни и као поуздано и сигурно средство за утоляванѣ бола код шупльих зуба,** као и **код ревматске зубоболѣ.**

Лако, сигурно и без опасности по зле последице утолява Анатеринвода за уста болю за найкраће време.

Врло е добра Анатерин вода за уста **одржаваући мирис задая, као и укланяући и гушећи сваки смрад из уста** и довольно е сваки дан чешће испирати уста том водом.

Неможе се довольно препоручити код ослаблѣних десни. Нека се Анатеринвода за уста само четири неделѣ дана по пропису употреблява, то нестае бледоће десни и на место нѣ доће приятно руменило.

Исто тако добра е Анатеринвода за уста код ниюћи се зуба, од кога зла многи шкрофулозни хоће да пате, као и кад с годинама хоће да нестае десни.

Такођер е поуздано средство Анатеринвода за уста код крвавих десни. Узрок е томе у слабости удова зубних. У том случаю крута четкица за зубе потребна е, ер натре десни, чиме се нова делателност изазове.

Може се добити у Новом Саду: код госп. Ф. Шрайбера и апотекара К. Б. Гросингера; у Тителу: код госп Т. Ђорђевића и Др; у Београду: код госп. Секулића апотекара; у Панчеву: код госп Николића и нећака и код госп. В. Х. Графа апотекара; у Митровици: код госп. Цайзбергера, апот.; у Руми: код госп. Милутиновића; у Вуковару: код госп. Т. Станића, код госп. Крайчовића и код госп. Х. Киршбаума.

192—5—8

Властник, издаватель и одговорни уредник Ђорђе Поповић.

Брзотиском Игнята Фукса у Новом Саду.